

Samråd i Folketingets Finansudvalg d. 30. august vedr. Rigsrevisionens beretning om Energinets outsourcing af driften af forsyningskritisk IT-infrastruktur

Center
Center for Styring og
Implementering

Team
Koncernstyring

Dato
22. august 2022

J nr. 2022 - 172

/ NICRO, BOVAS, LISGR,
ALBER

Samrådsspørgsmål Ø

I Folketingets Finansudvalg har Troels Lund Poulsen stillet ministeren følgende samrådsspørgsmål Ø:

Samrådsspørgsmål Ø:

”Vil ministeren kommentere kritikken i beretning nr. 14/2021 om Energinets outsourcing af driften af forsyningskritisk it-infrastruktur, jf. FIU alm. del - bilag 138 og 179?”

Ministerens svartale:

[Indledning]

Tak for spørgsmålet - jeg har set frem til muligheden for at kommentere Rigsrevisionens kritik for udvalget.

Lad mig begynde med at slå fast, at regeringen ser med stor alvor på sikkerheden omkring den danske forsyningskritiske infrastruktur. Danmark oplever sammen med resten af Europa en kombineret sikkerheds- og forsyningskrise, der for få år siden ville forekomme utænkelig. Samtidig er cybertruslen meget høj, og vi kan se, at energisektoren også kan blive ramt. Et højt sikkerhedsniveau i Energinet er naturligvis af afgørende væsentlighed i den sammenhæng. Jeg ser derfor med alvor på Rigsrevisionens kritik af Energinets outsourcing af driften af forsyningskritisk it-infrastruktur.

[Rammerne for KEFM's ejerskabsvaretagelse af Energinet som selvstændig offentlig virksomhed]

Før jeg kommer til Rigsrevisionens kritik og de tiltag, jeg har iværksat for at imødekomme denne, er det væsentligt at opridse, hvilke rammer der gælder for Energinet som statsligt selskab. Disse betinger en klar ansvarsfordeling ml. ministeriet og selskabet, som man bør gøre sig klart, når man forholder sig til Rigsrevisionens beretning.

Energinet ejer driver og udbygger den overordnede danske energiinfrastruktur. Hermed bidrager Energinet til udviklingen af en klimaneutral

energiforsyning. I sin opgaveløsning skal Energinet varetage hensyn til forsyningsikkerhed, klima og miljø samt sikre åben og lige adgang for alle brugere af nettene og effektivitet i sin drift.

Energinet er ejet af staten og drives som en såkaldt selvstændig offentlig virksomhed. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet varetager ejerskabet af selskabet på statens vegne. Energinets status som selvstændig offentlig virksomhed medfører en klar ansvarsfordeling mellem ejer – som er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet – og selskabet. Dette er bl.a. reguleret i lov om Energinet samt Statens Ejerskabspolitik.

Som følge af Statens Ejerskabspolitik skal ministeriet udøve sit ejerskab under respekt for bestyrelsens kompetence og princippet om armslængde mellem ejer og bestyrelse. Dermed hverken kan eller bør staten påtage sig den faktiske ledelse af Energinet eller andre statslige selskaber. Statens direkte indflydelse i Energinet ligger således fortrinsvist i valg af bestyrelse samt opsætningen af de overordnede strategiske rammer og mål. Lov om Energinet giver dog også hjemmel til, at jeg som minister træffer beslutning om konkrete forhold i Energinet, såfremt det skulle vise sig nødvendigt. Herudover fører Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet et overordnet tilsyn, som følge af sit ejerskab.

Da Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet udover at varetage ejerskabet af Energinet samtidigt udøver tilsynet for den danske energisektor,

varetager ministeriet – konkret Energistyrelsen – samtidigt tilsyn med Energinet som led i dette sektortilsyn.

Den grundlæggende forudsætning for, at ministeriet kan udøve sit tilsyn som ejer, er Energinets lovfastsatte orienteringspligt. Denne pålægger Energinets bestyrelse, at orientere ministeriet om sager, der er af væsentlig og/eller principiel betydning i forhold til Energinets virksomhed, herunder forhold som er af væsentlig og/eller principiel økonomisk, strategisk eller politisk betydning.

[Rigsrevisionens kritik i beretning om Energinets IT-outsourcing og KEFM's igangsatte tiltag for at imødekomme denne]

Med disse overordnede rammer på plads, vil jeg nu forholde mig til de enkelte dele af Rigsrevisionen kritik. I sin beretning kritiserer Rigsrevisionen overordnet fire forhold:

1. Energinet har ikke orienteret ministeriet rettidigt om outsourcingen.
2. Energinet har ikke sikret sikkerheden i forbindelse med outsourcingen.
3. Ministeriet har ikke fuldt ud sikret tydelige rammer for tilsynet med Energinets it-forhold.
4. Ministeriet har ført et løbende tilsyn med Energinets it-sikkerhed, men har ikke anvendt sin viden fuldt ud.

[Ad 1. Energinet har ikke orienteret KEFM rettidigt om outsourcingen]

For så vidt angår kritikken af, at Energinet ikke har orienteret Ministeriet rettidigt om outsourcingen, deler jeg Rigsrevisionens opfattelse. Jeg er ligeledes enig med Rigsrevisionen i, at ministeriet dermed ikke fik mulighed for særskilt at vurdere Energinets outsourcingprojekt, inden udbudsprocessen blev igangsat.

En sådan orientering er en forudsætning for, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kan reagere på Energinets planer. Dette er således en alvorlig kritik, som ministeriet er i gang med at følge op på over for Energinet. Herunder har jeg igangsat en revision af relevante selskabs- og ejerskabsdokumenter for at tydeliggøre orienteringspligten. Dette kommer jeg tilbage til.

[Ad 2. Energinet har ikke sikret sikkerheden i forbindelse med outsourcingen]

For så vidt angår kritikken af, at Energinet ikke har sikret sikkerheden i forbindelse med outsourcingen, er det en kritik jeg finder meget alvorlig. Rigsrevisionens undersøgelse viser, at Energinet ved forberedelsen ikke har risikovurderet outsourcingen i forhold til at sikre tilstrækkelig offentlig kontrol med forsyningskritisk it-infrastruktur. Rigsrevisionen har dertil konstateret alvorlige sikkerhedsbrister i forbindelse med outsourcingen.

Dette er en meget alvorlig kritik, der kræver en grundig it-teknisk vurdering. Af den grund har jeg

nedsat en ekspertgruppe, der er i gang med at undersøge mulige sikkerhedsbrister mv. Dette tiltag vil jeg uddybe afslutningsvis.

[Ad 3. KEFM har ikke fuldt ud sikret tydelige rammer for tilsynet med Energinets it-forhold]

Dernæst er der Rigsrevisionens kritik af, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets ejerskabsdokumenter ikke understøtter, at ministeriet bliver orienteret om større ændringer af forsyningssikkerhedsmæssige forhold.

Rigsrevisionens kritiserer konkret, at selskabs- og ejerskabsdokumenter vedrørende Energinet ikke kvalitativt beskriver, hvilke oplysninger om forsyningssikkerhedsmæssige forhold ministeriet skal orienteres om.

Jeg deler Rigsrevisionens opfattelse af, at det skal være meget tydeligt, at væsentlige beslutninger vedr. forsyningskritisk infrastruktur – herunder IT-systemer – hører under Energinets orienteringspligt. Af den grund har jeg igangsat en revision af de gældende dokumenter.

Det er dog værd at bemærke, at Rigsrevisionen finder, at Energinet skulle have orienteret ministeriet allerede ved den gældende udformning af disse dokumenter. Dette er jeg enig med Rigsrevisionen i. Den daværende udformning af orienteringspligten i selskabs- og ejerskabsdokumenterne kan således ikke siges, at være begrundelse for den manglende orientering fra Energinet.

[Ad 4. KEFM har ført et løbende tilsyn med Energinets it-sikkerhed, men har ikke anvendt sin viden fuldt ud]

Endelig er der kritikken af, at ministeriet ikke har anvendt sin viden fuldt ud i sit tilsyn vedr. Energinets it-sikkerhed. Således finder Rigsrevisionen, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet løbende har forholdt sig til it-sikkerhed på møder med Energinet, og at ministeriet har intensiveret tilsynet med Energinets forsyningskritiske it-forhold, da ministeriet blev oplyst om outsourcingens omfang i april 2021. Rigsrevisionen finder dog, at ministeriet ikke i sit tilsyn i alle tilfælde har anvendt Energistyrelsens sektortilsynsrapporter om Energinet, da rapporterne forelå.

På baggrund af denne kritik, har jeg igangsat en proces, der skal optimere ministeriets tilsyn – herunder sikre klare rammer for henholdsvis det ejerskabsmæssige og sektormæssige tilsyn. Også dette tiltag vil jeg komme til en uddybning af. Jeg vil dog inden, at jeg beskriver de konkrete initiativer, som er sat i gang, kort gennemgå tidslinjen for kritikken.

[Kort proces for behandling af kritikken]

Ministeriet modtog den 21. april i år Rigsrevisionens endelige beretning. Dagen efter igangsætter jeg en række tiltag for at følge op på Rigsrevisionens konklusioner. Et af tiltagene vedrører nedsættelse af en ekspertgruppe, som skal følge op på udbedringen af den kritik, som Rigsrevisionen har rejst af Energinets it-sikkerhed. Samme dag sender

jeg Energinets bestyrelsesformand og direktør et brev, hvor jeg pålægger Energinet at igangsætte de tiltag, som Energinet skal gennemføre. I den efterfølgende periode igangsættes arbejdet med tiltagene, bl.a. afholder ekspertgruppen den 16. juni sit første møde med Energinet. Forud for besøget har gruppen afholdt flere møder med Rigsrevisionens it-revision, for at få indblik i de detaljer i Rigsrevisionens observationer, som af sikkerhedsmæssige hensyn ikke kunne fremgå af beretningen.

Statsrevisorerne offentliggør beretningen den 25. april, og samme dag orienterer ministeriet ordførerne i KEF-udvalget om, at Rigsrevisionen har udgivet beretningen, samt at ordførerne vil få en orientering på et kommende møde. Den varslede orientering afholdes den 22. juni, hvor jeg har inviteret Energinet til at redegøre for outsourcingen for KEF-udvalget. Finansudvalget er ligeledes inviteret med.

[Uddybning og status for ministerens igangsatte tiltag]

Jeg har nu overordnet gennemgået kritikken i Rigsrevisionens beretning, skitseret de igangsatte tiltag og redegjort for processen. I den resterende del af denne samrådstale vil jeg uddybe de igangsatte tiltag og give udvalget en status på deres implementering.

Hovedparten af de tiltag jeg gennemgår i det følgende er meldt ud i førnævnte ministerbrev til Energinet af den 22. april 2022.

Lad mig gennemgå tiltagenes indhold og nuværende status enkeltvis herefter:

For det første har jeg nedsat en ekspertgruppe med deltagelse af repræsentanter fra departementet, Energistyrelsen, Forsvarets Efterretningstjenestes Center for Cybersikkerhed og en ekstern konsulent til grundigt at undersøge IT-sikkerheden i Energinet.

Ekspertgruppen har over de seneste måneder arbejdet intensivt på at undersøge IT-sikkerheden i Energinet og afdække alle forhold relevante herfor. Ekspertgruppen har meddelt, at den oplever et konstruktivt samarbejde med Energinet, og der er tæt dialog med selskabet om forbedringer af sikkerheden. Ekspertgruppens arbejde er dog ikke afsluttet, og det er for tidligt at konkludere herpå under dette samråd. Ekspertgruppen forventer, at arbejdet er afsluttet ultimo september. Jeg vil herefter orientere både KEF-udvalget og FIU.

For det andet har jeg pålagt Energinet at foretage ændringer i sin selskabsstruktur. Ved den pålagte omorganisering skal Energinet flytte it-området til moderselskabet for at styrke bestyrelses- og direktionsforankringen i varetagelsen af Energinets arbejde med cybersikkerhed. Formelt kræver organisationsændringen en godkendelse fra Energinets bestyrelse, som jeg forventer sker på bestyrelsesmødet, der afholdes senere i dag. Næste skridt herefter er, at jeg godkender organisationsændringen på baggrund af indstilling

fra Energinets bestyrelse. Dette processkridt forventes gennemført i løbet af få uger.

For det tredje har jeg pålagt Energinet at opdatere relevante selskabsdokumenter for at uddybe og præcisere Energinets orienteringspligt. Dette arbejde er indholdsmæssigt gennemført - konkret er vedtægter og koncerninstruks opdateret i samarbejde med ministeriet. Formelt kræver også disse ændringer tilslutning fra Energinets bestyrelse, hvilket jeg ligeledes forventer på dagens bestyrelsesmøde. Herefter skal dokumenterne sendes til min godkendelse, hvorefter ændringerne træder i kraft. Dette forventes gennemført i løbet af få uger.

For det fjerde er ministeriets retningslinjer for ejerskabsvaretagelse og kommunikation mellem ministeriet og Energinet under opdatering – ligeledes for yderligere at uddybe og præcisere Energinets orienteringspligt. Med denne revision af selskabs- og ejerskabsdokumenterne er jeg overbevist om, at Energinet ikke fremadrettet kan være i tvivl om, at ministeriet skal orienteres om ethvert væsentligt forhold vedrørende forsyningskritisk infrastruktur – herunder IT-infrastruktur.

Et udkast til denne opdatering har været i høring i Energinet med frist ved udgangen af i går og er således inde i sin sidste fase. Jeg forventer, at kunne godkende den endelige version af de opdaterede retningslinjer i løbet af få uger.

For det femte har ministeriet igangsat et arbejde, der skal sikre klare beskrivelser af arbejdsdelingen ml. de to typer af tilsyn– dvs. ejerskabstilsynet og sektortilsynet. Disse opgaver har været adskilt siden 2019, men der har ikke forelagt en klar skriftlige beskrivelse af grænsen mellem dem. Jeg har derfor sat departementet i gang med at udarbejde en grundig beskrivelse af rolle- og ansvarsfordeling ml. de to typer af tilsyn. Dette arbejde forventer jeg ligeledes afsluttet i løbet af få uger.

For det sjette har ministeriet generelt intensiveret sit fokus på cybersikkerhed i forbindelse med sit ejermæssige tilsyn. Således har jeg pålagt Energinet månedligt at rapportere til ministeriet om den igangværende outsourcings fremdrift, herunder en løbende risikovurdering af projektet.

Det er min opfattelse, at de tiltag jeg netop har opridset, samlet vil skabe et meget højt niveau af sikkerhed omkring Energinets samfundskritiske infrastruktur.

Jeg ser nu frem til at besvare udvalgets spørgsmål til min redegørelse.

Tak for ordet.